

Odměna exekutora

Pokud povinný v exekučním řízení k výzvě exekutora dobrovolně ve lhůtě splní vymáhanou povinnost, jsou splněny podmínky § 46 odst. 6 exekučního řádu k určení odměny exekutora ve snížené výši, přestože povinný podal návrh na odklad exekuce a návrh na zastavení exekuce. „Dobrovolnost“ plnění nelze zpochybňovat odkazem na podané opravné prostředky a „penalizovat“ tak povinného, který svou povinnost splnil.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 2757/18 ze dne 11.8.2020)

Ústavní soud rozhodl ve věci ústavní stížnosti stěžovatele Ing. P.J. Ph.D., zastoupeného Mgr. R.N., LL.M., advokátem se sídlem P., proti příkazu k úhradě nákladů exekuce vydaným dne 1. 6. 2018, č. j. 018 EX 07084/17-141, soudní exekutorkou Mgr. L.Č., Exekutorský úřad P. a usnesení Okresního soudu v Opavě ze dne 28. 6. 2018, č. j. 34 EXE 3464/2017-187, za účastenství exekutorky Exekutorského úřadu v Prostějově Mgr. L.Č., Okresního soudu v Opavě a vedlejšího účastenství Mgr. R.L., tak, že příkazem k úhradě nákladů exekuce ze dne 1. 6. 2018, č. j. 018 EX 07084/17-141, vydaným Exekutorským úřadem Prostějov, soudní exekutorkou Mgr. L.Č., a usnesením Okresního soudu v Opavě ze dne 28. 6. 2018, č. j. 34 EXE 3464/2017-187, došlo k zásahu do vlastnického práva stěžovatele zaručeného čl. 11 odst. 1 a práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Napadená rozhodnutí se ruší.

Z odůvodnění:

I.

1. Ústavnímu soudu byl dne 13. 8. 2018 doručen návrh na zahájení řízení o ústavní stížnosti ve smyslu § 72 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), prostřednictvím něhož se stěžovatel domáhal zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí orgánů státní moci, a to pro jejich rozpor s čl. 11 Listiny základních práv a svobod.

2. Předtím, než se Ústavní soud začal věcí zabývat, přezkoumal podání po stránce formální a konstatoval, že podaná ústavní stížnost obsahuje veškeré náležitosti, jak je stanoví zákon o Ústavním zákonu.

II.

3. Exekutorka Mgr. L.Č. byla Okresním soudem v Opavě pověřena vedením exekuce proti stěžovateli pro uspokojení pohledávky oprávněného (vedlejšího účastníka) ve výši 17 085 109 Kč s příslušenstvím. Dne 21. 11. 2017 bylo stěžovateli prostřednictvím právního zástupce doručeno vyrozumění o zahájení exekuce. V návaznosti na doručení výzvy k úhradě dlužného plnění složil stěžovatel dne 23. 11. 2017 u soudní exekutorky zálohu na úhradu vymáhané pohledávky, nákladů exekuce a nákladů oprávněného v celkové výši 24 253 039 Kč.

4. Dne 24. 11. 2017 podal stěžovatel návrh dle § 44a odst. 2 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen "EŘ") na zrušení zákazu podle § 44a odst. 1 EŘ a § 47 odst. 6 EŘ, načež usnesením soudní exekutorky byl zákaz a

omezení stěžovatele k nakládání s majetkem dle citovaných ustanovení zrušen.

5. Dne 28. 11. 2017 vydala soudní exekutorka příkaz k úhradě nákladů exekuce č. j. 018 EX 07084/17-088, ve kterém určila výši nákladů exekuce částkou 1 467 615 Kč a výši nákladů oprávněného částkou 62 605,40 Kč. V tomto příkazu k úhradě nákladů exekuce byla vyčíslena odměna exekutora a náklady exekuce v poloviční výši, neboť exekutorka vycházela z plnění povinného dle § 44a odst. 2 EŘ, když povinný uhradil pohledávku dle výzvy k plnění.

6. Dne 5. 12. 2017 podal stěžovatel návrh na odklad a zastavení exekučního řízení, čímž byl podle orgánů státní moci změněn charakter uhrazené jistiny. Ta nově nebyla považována za úhradu dle § 44a odst. 2 EŘ, ale dle § 54 odst. 5 EŘ. V návaznosti na uvedené vydala soudní exekutorka dne 1. 6. 2018 příkaz k úhradě nákladů exekuce č. j. 018 EX 07084/17-141, v němž byly stěžovateli stanoveny náklady exekuce v částce 1 551 965 Kč. Současně bylo stěžovateli sděleno, aby takto stanovené náklady neplatil, neboť již byly uhrazeny. O podaných námitkách rozhodl Okresní soud v Opavě ústavní stížností napadeným usnesením tak, že napadený exekuční příkaz potvrdil. Ve svém odůvodnění poukázal na rozdíl mezi složením peněžní částky podle § 44a odst. 2 EŘ a mezi složením jistiny dle § 54 odst. 5 EŘ. Zatímco prvně jmenované složení peněžní částky má za následek splnění dluhu (soluci), pak druhé jmenované složení jistoty má za následek rozhodnutí soudního exekutora o zrušení zákazu povinnému nakládat s majetkem postiženým exekučními příkazy a tím i eliminaci nepříznivých následků, které jsou pro povinného s tímto zákazem spojeny. Pokud stěžovatel podal návrh na zastavení exekuce, v němž rozporuje vykonatelnost exekučního titulu jako okolnost rozhodnou pro provedení exekuce, pak podle okresního soudu nelze v žádném případě dovodit jeho úmysl tímto složením dobrovolně plnit dluh a přivodit tak stav provedení exekuce ať už ve smyslu § 44a odst. 2 nebo § 46 odst. 6 EŘ.

7. Dne 8. 1. 2018 byl exekutorkou vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce č. j. 018 EX 07084/14-115, kterým byla určena výše nákladů oprávněného částkou 31 302,70 Kč, představující odměnu právního zástupce oprávněného za jeden úkon právní služby, a to za vyjádření oprávněného k návrhu na zastavení a na odklad exekuce a paušální náhradu nákladů v souvislosti s poskytnutím jednoho úkonu právní služby.

8. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítl, že podle usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2150/15 nelze po skončení exekuce požadovat další náklady exekuce a náklady oprávněného. To ani v situaci, kdy stěžovatel podal návrh na odklad a zastavení exekuce. Soudní exekutor pochybil, když po složení celé jím požadované částky a po vydání potvrzení, že celková částka nákladů exekuce byla již uhrazena, požadoval po stěžovateli další úhrady, o kterých nebylo doposud pravomocně rozhodnuto. Při rozhodování o námitkách okresní soud podle stěžovatele překročil hranice legitimního očekávání, týkající se výsledku exekučního řízení. Soudní exekutorka nesprávným procesním postupem donutila stěžovatele k placení bezdůvodně navyšujících nákladů exekučního řízení, čímž zasáhla do jeho vlastnického práva. Exekutorka si v projednávané věci nad rámec odměny vyplacené stěžovatelem v souvislosti s dobrovolným plněním účtovala odměnu převyšující 1,5 mil. Kč, aniž by v řízení musela činit jakékoli úkony, vyjma vydávání výzev a příkazů k úhradě nákladů exekuce.

III.

9. Soudní exekutorka ve svém vyjádření k ústavní stížnosti uvedla, že smyslem ustanovení § 44a odst. 2 EŘ je zrušení zákazu nakládání s majetkem povinného v situaci, kdy tento má v úmyslu splnit dluh v rámci vedeného exekučního řízení. Za tím účelem je u soudního exekutora složena celková vymáhaná částka, včetně nákladů exekuce a nákladů oprávněného. Oproti tomu ustanovení § 54 odst. 5 EŘ dopadá na případy, kdy proto, aby do rozhodnutí o podaném návrhu na zastavení exekuce nebyla prováděna exekuce a nebyl blokován majetek povinného, složí povinný k rukám soudního

exekutora jistotu za účelem pozastavení účinků exekuce. V projednávané věci první rozhodnutí o nákladech exekuce č. j. 018 EX 07084/17-088 vycházelo z předpokladu úhrady pohledávky stěžovatelem dle ustanovení § 44a odst. 2 EŘ a bylo vypočteno dle § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. [330/2001](#) Sb. (tedy jako 50% odměny, na níž bychom měli nárok dle ustanovení § 6 citované vyhlášky). Svými následnými úkony stěžovatel fakticky přiznal, že jeho jednání bylo od samého počátku postupem dle ustanovení § 54 odst. 5 EŘ, vylučovalo splnění dluhu, nebylo postupem podle § 44a odst. 2 EŘ a nebylo plněním povinnosti na výzvu ve třicetidenní lhůtě. Plnění stěžovatele je tak třeba považovat za složení jistoty v souladu s ustanovením § 54 odst. 5 EŘ S ohledem na časovou souslednost úmysl nesplnit dluh v rámci exekuce ve smyslu § 44a odst. 2 EŘ, ale brojit opravnými prostředky proti vedenému exekučnímu řízení, vyšel najevo ex post po složení peněžních prostředků. Z uvedených důvodů má soudní exekutorka za to, že ve věci postupovala v souladu s exekučním řádem.

10. Stěžovatel využil svého práva repliky k vyjádření účastníků řízení, přičemž shrnul podstatné skutečnosti případu a poukázal na rozdíly, jež jsou dány ve vztahu k související ústavní stížnosti, o níž rozhodoval Ústavní soud pod sp. zn. I. ÚS 1839/18. Stěžovatel poukázal na skutečnost, že pokud soudní exekutorka dne 24. 11. 2017 vymohla částku uvedenou ve výzvě k plnění, nastala podle něj situace uvedená v ustanovení § 46 odst. 2 EŘ Prováděná exekuce měla být podle stěžovatele skončena, a to nejpozději ke dni právní moci rozhodnutí o zamítnutí návrhu na odklad a zastavení exekuce, tedy ke dni 28. 5. 2018.

IV.

11. Ústavní soud k otázce náhrady nákladů řízení se ve své judikatuře vyjadřuje rezervovaně tak, že spor o náhradu nákladů řízení, i když se může dotknout některého z účastníků řízení, zpravidla nedosahuje intenzity znamenající porušení základních práv a svobod. Otázka náhrady nákladů řízení však může nabýt ústavněprávní dimenze v případě extrémního vykročení z pravidel upravujících toto řízení nebo zjevného a neodůvodněného vybočení z výkladového nebo aplikačního standardu, jenž je v soudní praxi obecně respektován (srov. např. nálezy sp. zn. III. ÚS 1817/07, III. ÚS 1203/11, I. ÚS 1531/07).

12. V projednávaném případě je mezi stěžovatelem a orgány státní moci spornou otázkou, zda složení jistiny povinným podle ustanovení § 54 odst. 5 EŘ zakládá z hlediska nákladů exekuce stejné důsledky, jako je tomu v případě ustanovení § 44a odst. 2. Jinými slovy, z napadených rozhodnutí vyplývá, že z hlediska nákladů exekuce má složení jistiny jiné důsledky v případě, že se tak děje podle § 44a odst. 2 a jiné v případě, že se tak děje podle § 54 odst. 5 EŘ V dané věci přitom došlo podle orgánů státní moci po složení jistiny v důsledku procesního postupu povinného ke změně kvalifikace důvodu, pro který povinný složil na účet exekutora dlužnou částku, a z toho důvodu bylo nutno přistoupit k dopočítání nákladů exekuce.

13. Ústavní soud má za to, že na projednávaný případ je třeba nahlížet primárně optikou nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. 8/06, v němž je mimo jiné konstatováno, že odměna exekutora by měla odrážet složitost, odpovědnost a namáhavost exekuční činnosti podle jednotlivých druhů a způsobů výkonu exekuce. V nálezu sp. zn. I. ÚS 3302/19 Ústavní soud konstatoval, že rozhodování o nákladech exekuce nesmí být formálně mechanické, je nutné klást důraz na souvislost mezi skutečnou exekuční činností soudního exekutora a vymožením pohledávky, a to při zohlednění aktivity povinného, která není bezprostředně vynucena kroky dotýkajícími se konkrétní majetkové podstaty povinného.

14. Ústavní soud se obdobnou problematikou zabýval ve věci evidované pod sp. zn. I. ÚS 3520/18, v níž mimo jiné konstatoval, že účelem vymáhacích řízení, tedy i exekučního řízení, je naplnění

jednoho ze základních znaků práva - vynutitelnosti. Soudní exekutor v těchto případech dosahuje splnění povinnosti stanovené právem i přes absentující vůli povinného plnit. V projednávaném případě povinný svoji povinnost splnil a oprávněný z exekuce tak měl záruku, že jeho nároky budou uspokojeny, bude-li právní titul soudem uznán jako oprávněný. Důvod pro penalizaci povinného tak nebyl dán. Naopak, za situace, kdy povinný svým jednáním přispěje nejen k posílení práv oprávněného, ale současně také sníží povinnosti exekutora související s vedením exekuce, není důvod pro to, aby nebylo aplikováno ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. [330/2001](#) Sb. Uvedené ustanovení je výrazem ocenění přístupu povinného k zaslání výzvy podle § 46 odst. 6 EŘ. Tento postup přitom nelze považovat ve vztahu k odměně exekutora za neproporcionální, neboť ten v souvislosti s vedením exekučního řízení nemusí vynaložit takového úsilí, jako by tomu bylo v případě, kdy by povinný jeho výzvy podle § 46 odst. 6 nevyslyšel. Z hlediska nákladů exekuce tak není podstatné, zda se složením exekučované částky jsou spojeny účinky podle § 44a odst. 2 EŘ nebo 54 odst. 5 EŘ, ale to, že tímto postupem dochází k podstatnému zjednodušení práce exekutora, který již nemusí zjišťovat ani zajišťovat majetek povinného, přitom má zajištěnou přiměřenou míru odměny.

15. Pokud v souvislosti s podáním návrhu povinného na odklad a zastavení exekučního řízení vzniknou účastníkům další náklady, nic exekutorovi nebrání v tom, aby tyto na povinném požadoval. Jak se ostatně stalo i v projednávané věci (srovnej příkaz k úhradě nákladů exekuce ze dne 8. 1. 2018 č. j. 018 EX 07084/14-115, ústavností takového postupu se zabýval Ústavní soud ve svém usnesení sp. zn. I. ÚS 1839/18).

16. Ve shora citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 3520/18 Ústavní soud dále konstatoval, že důsledkem postupu účastníků řízení, tj. soudního exekutora a okresního soudu je, že stěžovatel je sankcionován za využití opravných prostředků daných zákonem. A to i s ohledem na to, že by případnou sankcí byla "pouze" povinnost nést náklady exekučního řízení v plné výši. Z Listiny, jakož ani z dalších právních předpisů nejvyšší právní síly, neplyne povinnost státu takový benefit vytvořit. Avšak v situaci, kdy je zákonem (exekučním řádem) stanoven, je nezbytné aplikovat jej ve všech případech, ve kterých jsou splněny zákonem předvídané podmínky. Je nezbytné připomenout, že i exekuční řízení podléhá principům spojeným s tzv. soudní ochranou práv, jak plyne např. z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci Central Mediterranean Development Corporation Limited proti Maltě ze dne 22. 11. 2011 č. 18544/08 (§ 23).

17. Znění ustanovení § 46 odst. 6 exekučního řádu a § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky o odměně a náhradách soudního exekutora nepředpokládá jiné podmínky, než včasné splnění vymáhaného nároku a uhrazení zálohy na snížené náklady exekuce a na náklady oprávněného. Výklad podaný účastníky řízení, který odkazuje na ustanovení § 44a odst. 2 a ustanovení § 54 odst. 1 exekučního řádu, rovněž nelze akceptovat, neboť normy v nich obsažené jednak směřují ke zcela jinému účelu, ale také nijak nezakládají další podmínky, které je nezbytné splnit pro snížení nákladů exekučního řízení. Výklad provedený účastníky řízení tak nešetřil základní práva a svobody stěžovatele. Dobrovolnost předpokládaná ústavní stížností napadenými rozhodnutími je vykládána natolik přísně, že zasahuje do základních práv a svobod stěžovatele.

18. Z výše vyložených důvodů má Ústavní soud za to, že příkazem k úhradě nákladů exekuce ze dne 1. 6. 2018, č. j. 018 EX 07084/17-141, vydaným Exekutorským úřadem Prostějov, soudní exekutorkou Mgr. L.Č., a usnesením Okresního soudu v Opavě ze dne 28. 6. 2018, č. j. 34 EXE 3464/2017-187, došlo k zásahu vlastnického práva stěžovatele zaručeného čl. 11 odst. 1 a práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

19. Na základě výše uvedeného Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) a § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu rozhodl, jak je ve výroku nálezu uvedeno.

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)